

ИВА НИКОЛОВА

СМЪРТТА НА СИНЯТА МЕЧТА

Книгата се издава с любезното съдействие
на Фондация „Конрад Аденауер“

Смъртта на синята мечта
© Ива Николова, 2008

© Димитър Стоянов – Димò,
художествено оформление на корицата

© Издателство *ЕРА*, София, 2011

ISBN: 978-954-389-168-9

**Книгите на *ЕРА*
търсете на
интернет адрес
www.erabooks.net**

ИВА НИКОЛОВА

**Смъртта
на
синята мечта**

ЕРА

ЗА СИНЯТА МЕЧТА

*Да се направи прерия са нужни
пчела и детелина.
Пчела и една мечта голяма.
Дори мечтата само стига,
ако пчели и детелини няма.*

Емили Дикинсън

Така е в поезията. Както и в живота. Една мечта е достатъчна, за да извървиш голям и значим път, пък макар и никога да не я достигнеш. Но ако това правило важи и за политиката, кой би се наел с днешна дата да каже какви са били мечтите на онези реформатори от края на 1989 и 1990 г., обявили се за смяна на тоталитарната система в демократична, та 20 години по-късно политическата сила, носеща тази класификация да стои изправена на ръба на пропастта и увиснала на разпятието, което скова със собствените си ръце?

20 години след началото на демократизирането на българския общественно-политически живот и само една след формалното реализиране на вечния стремеж на българина — да бъде част от европейския и цивилизования свят, политическата сила, осъществила тази кауза, е в дълбока кома. Не от онези изкуствени коми, поддържани от лекарски екипи с медикаменти, за да съхранят психиката на пациента до нормализирането на физическото му състояние, а кома, предизвикана от затихващите физиологични функции на политическия организъм, наречен българска десница. Всъщност медицинските еквиваленти за

обяснението на състоянието ѝ не са много подходящи, тъй като те стъпват на реални и достъпни явления и процеси. Докато българската десница е в сферата на паранормалното. При нея тялото е отделено от главата и двете части на това създадено за единство творение живеят съвършено самостоятелно и дори антагонистично, а всеки опит за лабораторното обединение на организма, призван да съществува като единно цяло, завършва с още по-рязкото им и дори враждебно разграничаване.

Тялото на десния политически организъм — над 2 милиона българи, пристрастни към идеите на пазарната икономика, демократичното устройство на обществените отношения и законовия ред в държавата, са онези граждани, благодарение на които България, макар трудно и мъчително, но все пак се превърна в част от цивилизования свят, преодолявайки феодалната организация на живота си, какъвто беше тъй нареченият социализъм в неговите балкански и васални измерения. Главата на този организъм — над 20 партии с претенции за дясна идеология, са онези политически сили, които, реализирайки стратегическите си цели за утвърждаването на пазарната икономика, демократичното устройство на обществените отношения и законовия ред в държавата, изпаднаха в тежка идейна и електорална немощ и изправиха своите поддръжници пред риска да ги оставят без представителство във властта, а съответно и без право на глас след края на посттоталитарния период в развитието на държавата, наричан с обтекаемото и свенливо понятие „преход“.

През последните 8 години кохорта от авторитетни анализатори и наблюдатели на политическия живот създаде специфичен раздел в политологията, който да обясни тъжната история и загадъчната смърт на Победителя — политическия изразител на схващането за създаването на демократична държава, чието име е и ще остане в анализите като Съюз на демократичните сили (СДС) независимо от неговите модификации и клонинги. Изречените думи и изписаните на тази тема страници съдържат много конкретни факти и редица търсени или случайни заключения, но всички те са само версии за мъчителния свършек на едно вели-

чие, преминало през фазите на трудното дете и яркия юноша с бляскаво бъдеще. В тях има документирані събития, разтълкувани позиции, осветлено задкулисие, натрапени заслуги и вменени вини, но самото обяснение липсва. Нито една от техните версии не би издържала пред съда на историята и времето и не защото са непрофесионални или тенденциозни, а защото не дават отговор на въпроса какво уби СДС. В тези изследвания има много верни от научна гледна точка диагнози, но те са само част от епикризата и не могат да бъдат записани еднозначно в графата „причини“ на смъртния акт на българската десница.

Може би подведени от желанието си за обективност и отдадени на стремежа си да оправдаят професионалните си звания и научните си титли, българските анализатори пропускат най-важния елемент от пораждаването и развитието на което и да било събитие, оставащо в крайна сметка в историята като изречение, състоящо се от подлог, казуемо и допълнение: „Българската държава е създадена през 681 година“; „България пада под турско робство през 1396 година“; „България връща свободата си през 1878 година“; „България е обявена за социалистическа република през 1944 година“; „България ликвидира тоталитарното устройство на държавата през 1991 година“; „България става член на Европейския съюз през 2007 година“.

Всичко това са все сухи констатации от биографията на една държава. Но зад тях стои нещо, без което нито един от тези факти не би станал възможен. И това са чувствата, за които най-често се използва понятието „емоции“, но наситено с краен негативизъм, надменна ирония и арогантно презрение. Чувствата, които са водещото начало във всяко действие на високоорганизираната материя, каквато е хомо сапиенсът. Чувствата, които предхождат всяка мисъл и всяко начинание на човека. Чувствата, които събуждат разума.

В течение на близо десетилетие анализаторите ни коментират фактите от демократизирането на българската държава и създаването и краха на българската десница, забравяйки, че тези два взаимосвързани процеса се побираха в две думи, за които

няма научни обяснения, термини и аналогии. В две думи, които не могат да бъдат овеществени, вкарани в реминисценции, разглобени на съставни части и доказани фактологически, исторически и дори логично. Две абстрактни думи, за чието анализиране се искат много повече познания, мъдрост и сетивност, отколкото за подреждането на всички факти от най-новата история на демократизирането на българската държава и за откриването на всички причинно-следствени връзки между тях. Тези две думи са СИНЯТА МЕЧТА. Зад тях стоят взривът от чувства, стихията на енергията и оголеният нерв на канонадата от събития от 1989 до 2009 година, или на онези 20 години, които разтърсиха и преобърнаха живота на българина.

СИНЯТА МЕЧТА. Синонимите на това неизмеримо политическо понятие са много — гняв, бунт, вяра, сила, надежда... Но и идеализъм, наивност, реваншизъм, колаборизъм... Това са всички онези чувства и неосъзнати мотивации, които в един миг превърнаха българския народ в нация и накараха хора с различни нагласи и емоционален заряд да се осъзнаят като личности — т.е. като същества, които могат да правят избор, да решават съдбата си и да направляват живота си. Да станат граждани в обществения контекст на тази битност, да поемат отговорности, да възлагат отговорности и да търсят отговорност. Да изискват правила, да отменят правила, да създават правила за съществуването на общността, наречена държава, към която принадлежат. Да организират себе си, да привличат последователи, да ги предвождат и да ги отвеждат до общата им цел. Да защитават завоюваните права на хората, да изискват равнопоставеност пред задълженията им и да имат само един бог в материалния свят — закона. Всъщност това е всичко, което се крие зад понятието гражданин и което е в основата на професията политик.

Няма никакъв логичен аргумент за разделянето на тези две понятия и няма никакво обяснение защо склонните към теоретизиране люде в България поставят разграничителна линия между тях, освен едно — гузния им опит, гарниран с лицемерната патина на наукообразността, да скрият истинската причина за изолира-

нето на току-що родената нация от правото ѝ да определя живота си. През последните 20 години гражданското общество, чиято липса е горчиво оплаквана на всякакви наблюдателски нива, никога не е умирало, за да се създава отново. След първия неуспешен опит през 1989 – 1990 г., от 1997 до 2001 година неговата еманация управляваше България повече от успешно в идеалната и вътрешно противоборстваща симбиоза на двуполусния модел, гарантираща този успех по формулата „власт – коректив“.

Точно по времето, когато държавата беше във възход с излъчените от нацията управници, прозвучаха първите възгласи, че именно двуполусният модел на политическата конструкция на властта е пагубен за страната ни. Точно тогава се проляха и първите крокодилски сълзи, прераснали с днешна дата в еремеев плач, за несъстоялото се гражданско общество у нас. Точно в момента, когато хората бавно и полека надраснаха усещането си, че не са нищожни винтчета и болтчета в една злокобна и враждебно настроена спрямо тях машина, задвижвана от всемогъщи сили на недостъпни и неведоми места, и се почувстваха господари на живота и на страната си, започна и яростната емоционална атака срещу правото им да бъдат граждани. Това стана през периода на краткия и ярък живот на СИНЯТА МЕЧТА. Но нейното дълго и мъчително убийство започна много преди това.

Датата на зачеването ѝ е известна – 10 ноември 1989 г. А начинът отдавна и съвсем справедливо е определен като порочен. Когато на посочената дата „първият партийен и държавен ръководител“ Тодор Живков подава оставка под натиск на вътрешно-партийните си опоненти и на идеолога на тъй нареченото преустройство в СССР Михаил Горбачов първо на заседание на Политбюро на 9 ноември, а на другия ден – на пленум на ЦК на БКП, в България няма опозиция на властващата система. Всички твърдения с обратен знак, олицетворени с имената на популярни по това време дейци на науката и изкуството, са създавано на крак и затова доста нескопосано алиби за греховното зачатие на контрапункта, от което партийната върхушка на управлявалата вече 45 години партия панически се нуждаеше, за да препотвърди властта си.

Нито едно от провъзгласените за една нощ, впоследствие обожествени, а след съвсем кратко време сринати от пиедесталите си лица на промяната не беше в конфликт със системата, а с конкретни нейни изразители на върха на управленческата пирамида. Всички те с много малко изключения бяха дългогодишни членове на БКП, успели да заемат определени позиции в йерархията и да популяризират имената си сред широки обществени кръгове именно защото бяха обслужвали принципите на тази система. Дори някой от тях да е разсъждавал сериозно върху промяната на държавното устройство, до този момент няма никакви веществени и фактологически доказателства, че го е правил осъзнато, систематично и целенасочено. В течение на първите 9 месеца от 1989 г. целият опозиционен патос на една интелегентстваща прослойка, която на 11 ноември се озова от другата страна на построената от самата БКП барикада на политическо противоборство, се изчерпваше с плахи призови да бъде следван примерът на КПСС и СССР, а новата енигма за промяна във вид на думата преустройство се произнасяше на руски – „перестройка“.

Водачите, които се самопровъзгласиха за защитници на гражданските интереси, не бяха създадени и излъчени от различните общности, нито дори от уличната тълпа, а бяха продукт на идеологическите лаборатории на комунистическата партия. Те не застанаха пред хората като техни водачи в битката им да отвоюват правата и свободите си, а се изправиха срещу тях в ролята на площадни ментори и запевчици на първични страсти. Те бяха генетично обременени с комунизъм, теоретично неподготвени за исторически поврати, житейски атрофирани за битки, емоционално недоразвити за индивидуална реализация и физически ошетени, за да бъдат лидери. Тези хора не бяха нито гражданският, нито природният избор на България. Те бяха само обратната страна на монетата „комунистическа власт“. И като такива, следвайки може би съвсем несъзнателно библейското прозрение „В началото бе словото“, се опитваха просто да обърнат монетата, и то само на вербално ниво. Защото те внезапно се изправиха в

началото на своя нов избор, който дори още не бяха направили вътрешно и за самите себе си.

Само че новите самопризвани застанаха пред хора, чиито лица не разпознаваха, чиито биографии им бяха чужди, чиито стремежи им бяха далечни и чийто живот никога не бяха живели. За разлика от тях – приласкаваните и отблъскваните от недосегаемата власт, тези хора не бяха нито с общ произход, нито с обща съдба, нито с общи възгледи за бъдещето. Дори насилствената уравниловка на комунистическата система не бе успяла да заличи различията между тях и да ги превърне в обща и лесна за манипулиране маса. Това бяха хора, живели в ненавистен мир с държавата си и на здравословна дистанция от системата ѝ. Но мотивацията да се придържат към това животоспасително отчуждение при всеки от тях беше съвсем различна и дори несъвместима. Или казано по-просто, те не бяха имали вземане-даване с установената конституционно власт, но по различни причини. И ако случайно или нарочно бяха влизали в сблъсъци с нея, това се бе случвало от морални, но не и от идеологически позиции. Дори и да бяха мразили системата, тези хора не бяха правили опити да я рушат. Дори и да бяха искали нейното срутване, те не бяха разчитали на себе си, за да я подкопаят. Дори и да не споделяха възгледите за комунистическото устройство на държавата, те не бяха въставали срещу него, а само срещу недъзите, които рушат идеалистичните представи за съществуването му. Дори и да бяха извършили осъдителни за системата действия, те не бяха в разрез с нейните политически принципи, а в ущърб на самото общество.

Освен по генетични и интелектуални признаци, тези хора бяха разделени и на възрастови групи. Първата група се състоеше от поколението, преживяло катаклизмите през 1944 – 1956 година, изгубило близките си, имуществото си и мечтите си, живяло в стрес и страх през следващите 45 години, започнало от нулата в началото или в средата на житейския си път и непревзможна болката и обидата от несправедливия обрат на съдбата си. Това бяха хора, които са в състояние да простят само ако абстрактна-

та история може да изкупи вината си към тях конкретно. Хора, за които понятията „престъпление“ и „наказание“ нямат философски измерения, а стоят пред очите им с реалните лица и имена на жертви и палачи. Хора, които изтръпваха пред документ, в който фигурираше графата „близки, засегнати от мероприятията на народната власт“, а когато нощем навън се чуеше силен и необясним шум, обличаха дебело децата си, вадеха едно винаги стегнато за път куфарче и сядаха в хола, готови всеки миг да поемат към неизвестността. Хора с минало, чието настояще дори не бе сънувало задаващото се бъдеще.

Втората поколенческа група беше във вихъра на живота си — с добро образование и вече доказани способности, с изострена сетивност за оцеляване и мощна енергия на амбициите, с тренирани рефлексии към властващата система и отъпкани пътища за нейното овладяване и подчинение на собствения си интерес. Държавата вече бе преминала в ръцете на това поколение, а за него властта имаше само едно измерение — лична реализация. То бе превърнало партийните догми и идеологическите заклания на комунистическата система в нещо като задължителната програма от състезанията по фигурно пързаляне, в нещо като неприятна клизма, която трябва да изтърпиш, за да се почувстваш по-добре, в нещо като вибриращ трамплин, от който, ако умееш да отскачаш умело, можеш да излетиш много високо — в битието на силните и помазаните от властта. Екзистенциалните проблеми на всеки представител от това поколение бяха два — как да надхитри системата и кога ще удари неговият час. И те се решиха едновременно за всички в един неподозиран от никого ден — на 10 ноември 1989 г. Само че без тяхна намеса. Решението им падна от небето и те тъй и не платиха, нито пък осъзнаха каква е цената на шанса им.

Третата поколенческа група тъкмо навлизаше в живота си. Добре подготвена и образована, амбициозна и обладана от артистичния дух на бохемата, материално осигурена и идеологически облъчена. Но не и обладана. Защото я облъчваха от две посоки. Битката между двете враждуващи политически систе-

ми на Изтока и Запада беше навлязла в решителната си фаза, но не даваше никакви жертви, а тъкмо обратното — наливаше със знания, енергия и сили поколението, което с удоволствие би ликвидирало и двете.

Това поколение е странен хибрид между миналото и бъдещето на България, което никога няма да избистри образа си, както никога няма да получи ясен облик и тъй нареченият български преход. Може би защото точно то е неговият носител — вчерашните възпитаници на ДКМС и днешните граждани на Европейския съюз. Онези тогавашни 20–30-годишни младежи, които узряха за един ден и изнесоха държавата на плещите си за две десетилетия. Те не вярваха на никого освен на идоли-те, които си създаваха сами, и не обичаха никого освен себе си. Те не знаеха защо в България е победил комунизмът, както и не осъзнаваха защо в този момент той загива. Те не бяха правили революции, но бяха учили много за тях и затова се отнасяха с насмешка към патетиката им във всичките ѝ форми. Те битуваха в малки общности и искаха да живеят в големия свят. Те нямаха желание да умират за никого и не искаха да приемат ничия смърт. Те тъкмо бяха родили децата си, но времето ги принуди вече да погребват бащите си — в буквален и в преносен смисъл. Това поколение не стана част от миналото на България, остаря преждевременно и е на път да изчезне, преди да се е проектирало в бъдещето ѝ. То е нейното настояще. А историята никога не се интересува от настоящето.

Вестители на обрата в обществените отношения застанаха пред тези общности. Но те в никакъв случай не представляваха цялата нация. Макар струпани на улицата да изглеждаха като внушителна и неудържима сила, те не побираха дори и половината от българските граждани. Другата огромна част от тях остана встрани от напора за промяна на властовата система в държавата. Дори и да имаха желание за демократизирането на общия живот, дори и да изпитваха неприязън към комунистическата партократска върхушка, управляваща по принципите на държавния капитализъм с елементи на феодализъм, в началото те предпочетоха да запазят дис-

танцията на пасивни наблюдатели на събитията, без да ги подкрепят, но и без да им се противопоставят.

В никакъв случай не може да се твърди, че тези хора се изолираха, защото бяха обвързани чрез партийно членство, номенклатурни позиции или наследствени връзки с БКП. Първо, защото в редиците на отрицателите на действащата система имаше огромни групи с такива характеристики. И второ, защото тази изолация не беше техен избор, а тяхна принуда, натрапена от самопровъзгласените водачи на промяната и вербалното им опозиционерство, насочено по-скоро към собствените им биографии, отколкото към биографиите на групите хора, които искаха да привлекат на своя страна. Това беше гузният поход на отричащите се комунисти, които искаха да се преродят в демократи. Доказателствата за поборничеството им с господстващата система се изчерпваха с цензурирани книги или отнети партийни книжки и длъжности, но наред с това почти никой от тях не бе оставен на улицата без работа, нито прокуден от обществото и държавата.

Освен властта, за техния формален сблъсък с държавата знаеха малки общности, които ваяха доста несръчно легендите за тяхната значимост много след като властта вече ги бе разпознала и посочила като въздействащи фактори върху гражданското съзнание, но не заради изкованото им собственоръчно влияние върху обществото, а заради собствената им нужда от емоционални лостове за влияние върху него. Тези хора, титулувани като интелектуалците на нацията, сиреч нейния дух, съзнание и съвест, живееха в комфорт и мир със системата и с всичките си изяви преди саморазрушаването ѝ утвърждаваха пълната ѝ и необратима победа над всеобщия разум. Тяхната битка не беше насочена срещу принципите ѝ, а срещу личности и явления, които пречеха на нейното непоклатимо тържество. Или казано със сухия език на термините, нито един от водачите на гражданската необходимост за промяна на обществените отношения не беше антикомунист, а само яростен отрицател на проявите, възпрепятстващи пълната победа на комунизма, както и на личностите, узур-

пирали върховете на властта, в които съзираха олицетворение на пречките за тази победа. Те бяха въставали срещу тоталитарната и авторитарна власт, нападайки нейните изразители, които с начина си на управление и на живот се превръщаха в крещящо отрицание на комунистическите идеали. И бяха подлагали на убийствена критика всички природни и затова често не напълно осъзнати стремежи на човека към свободата.

Именно с активното участие на тези интелектуалци бяха измислени и натрапени всички евфемизми, зачеркващи правото на всеки българин да се утвърждава като личност със собствено мнение и собствен избор. Изконният човешки стремеж за усъвършенстване, изява и лидерство се наричаше кариеризъм. Вечната жажда на всяко разумно същество да изгражда устойчив собствен свят и лично щастие беше дамгосана като еснафщина. Неформулираните идеологически, но изключително енергични физически опити за барикадиране пред нашествието и посегателствата на всяка власт и система чрез частната собственост и материалната независимост се осмиваха като тесногърдие и дребнавост. Битката за отстояването на лично мнение, отказът от колективистичното безличие и дистанцирането от каквито и да било общи абстрактни каузи за сметка на конкретни собствени приоритети беше заклеймено като прогнил ретрограден индивидуализъм. Нападките срещу управляващата партократска върхушка не бяха заради това, че пречат на хората в държавата да живеят по тези принципи, които заедно със свободното право на избор са в основата на демократичното устройство на всяко общество и държава, а заради това, че именно изразителите и пазителите на комунистическите устои в лицето на ръководните кадри, издигнати от партията с главно „П“, с начина си на живот и мислене рушат тези устои, възпрепятствайки комунистическия възход.

Или казано накратко, битката на духовния елит на нацията преди 1989 г. не беше срещу комунизма, а срещу препятствията пред него. Протестът не беше с девиза „защо хората нямат“, а с формулировката „защо върхушката има“ — от материални блага

през граждански права до духовна свобода. Битката не беше за освобождаването на човека от оковите на масата и колективния терор върху личността, а за подчинението на малкото освободени от тази зависимост и връщането им в стадната тълпа. Патосът не беше насочен към утвърждаването на правото на неприкосновен и непрекъснат личен избор въз основа на конкретни позиции по конкретни проблеми, а към равнението по някакъв общ, непоклатим и установен завинаги абстрактен и обожествен канон.

За т.нар. опозиционни борби преди 1989 г. у нас беше валидна случката от руската история през ноември 1917 г., когато побеждава т.нар. Октомврийска революция. Месеци след първата революция за промяна на феодалната система в Русия млада госпожица от аристократично семейство чува стрелбата и шумотевицата навън и пита прислужницата си: „А сега за какво се борят?“. „Борят се да няма богати“, отговаря момичето. „Странно – недоумява госпожицата. – А моят баща декабристът загина, за да няма бедни“. Преди саморазрушението на тоталитарното управление родената за една нощ българска опозиция не се бореше да няма комунизъм, а полагаше вербални и виртуални усилия за неговата окончателна победа в чистия му вид. Тези хора и техните изяви не отричаха системата, а явленията, които я саботират. Те не бяха поборници за демократичното устройство на държавата и обществените отношения, а критици на всички прояви, всяко самосъзнание и всяко поведение, водещи към него.

Отрицателите на тоталитарната и авторитарната модификация на комунизма, които се изправиха пред все още неорганизираното и неосъзнато в индивидуален и общностен контекст общество, обединено единствено на емоционалната основа на рухващите писани и неписани забрани, се делиха на две групи комунисти – видима и невидима, или публична и кабинетна, т.е. група, която създава тезите, определя целите и диктува поведението на въставащото съзнание и надигащите се настроения, и група, която ги реализира, превръщайки се в тяхно лице, тяло и глас. Тези две групи съвсем условно могат да бъдат наречени „теоретици“ и „практици“. Между тях имаше свързващи звена в лицето

на отделни фигуранти, призвани да олицетворяват процеса на двете му нива. Но пълнежите и на двете нива се състояха от интелектуалци – настоящи и разлюбени галеници на властта, припознати и впоследствие отхвърлени изразители на комунистическите идеологии, възкачвани и свивани авторитети на номенклатурата и техните наследници, които плахо, дилетантски, обгрижено и контролирано разиграваха наивистичната драма „бащи и деца“ изключително и само в тургеневското ѝ измерение. Точно в техните демонстрации имаше наченки за отрицание на самата система, но позиционирането им в социума им придаваше контекста на битка за запазване чрез наследяване именно на вече отвоюваните от предците им позиции.

„Бунтът на синчетата“, както наричаха драматичните им пози непривилегированите по произход и принадлежност и затова незащитени прослойки от интелектуалните кръгове, беше най-объркващата, най-оскъбнителната за средната интелигентност и най-отвратителната подмяна и мимикрия на битката за смяна на системата. Тя целеше не просто да препотвърди налаганите в течение на десетилетия принципи, не само да пренасочи ефекта от провеждането им към утвърдената върхушка на всички нива на обществения живот, но и да отблъсне всяка случайна поява или намеса на автентични носители на тази идея, които можеха да елиминират имитациите и да формулират категорично не само на теория и на практика, но дори и на биографично ниво целите на изфабрикуваната в партийните лаборатории промяна.

Всеизвестен е фактът, че структурата, призвана да се превърне в политически изразител на властовата мимикрия и симулация – Съюзът на демократичните сили, е създадена в мазето на Института по социология. Символиката на това местоположение отдавна е размита във времето и всъщност никога не е разтълкувана директно. А зад нея се крие внушението, че будните улове на нацията, които на професионално и експертно ниво са били запознати с нейните нагласи и тежнения, са конструирали и дали формалния израз и фактическата

възможност за тяхната изява в обществен и политически план. За беда това наистина е така и в него се корени най-голямото нещастие на зиданата в движение опозиционна сила. Не защото беше лошо измислена и зле опакована, а защото съдържаше всички елементи на порочното зачатие.

В онова мазе на официалната държавна институция, натоварена с най-коварните задачи и въоръжена с най-перфидните инструменти на политическата и идеологическата реализация, нямаше и не би могло да има хора с антикомунистически нагласи, обладани от желанието за ликвидирането на този тип обществени настроения. Това дори не бяха критици и даже критикари на властващата система, а ревностни нейни пропагандатори, ангажирани с мисията да създадат своето отрицание. 20 години не бяха достатъчни за развенчаването на пагубната им роля в осъществяването на този акт, граничещ с хомосексуалността, а може би с начина на размножаване на двуполовите и дори на едноклетъчните същества. Те като че ли са единственото съсловие от бившата номенклатурна върхушка, което не просто успя да удържи непокътнати позициите си на обществен манипулатор от периода преди вътрешнопартийния преврат през 1989 г., но да ги затвърди и да ги преформатира в категорията на върховно благо и дефинитивен изразител на свободното общество. Това са днешните т.нар. социолози и повечето политолози, чиито имена и дела продължават да бележат обществения живот така, сякаш все още обитават мазето на Института по социология през онези размирни ноемврийски дни, когато СДС още не беше абривиатура и изобщо не бе никаква и ничия мечта.

Редом с групата на тайните теоретици в похода срещу утвърдената върхушка на партократията застана групата на явните практики. Тогава те все още не се наричаха демократи, нито пък издигаха никакви политически искания, противоречащи на тоталитарното устройство на държавата и на установената система. След елиминирането на Тодор Живков от ръководната роля в БКП и държавата бе необходим цял месец за формалното създаване на коректива на БСП – тогавашния СДС, който

обявява съществуването си на 7 декември 1989 г. и превръща в свои лица част от комунистическите реформатори – Желю Желев, Петър Берон, Георги Спасов и Румен Воденичаров. Преди това един от вътрешнопартийните поборници срещу обкръжението на вече бившия пръв партиен и държавен ръководител – Андрей Луканов, разговаря с водачите на надигащото се гражданско несъгласие със системата, драпирано с екологични протести срещу обгазяването на Русе и проекта „Места-Марица“ и гримирано с терминологичната пудра на съветското преустройство под формата на движение „Екогласност“.

Всъщност понятието „гласност“ ще се превърне в едно от най-удобните алибита за преформатиращата се власт. То ще стане маската в голямата древногръцка по страстта си трагедия на жестоката измама на българското общество, че исканите и начеващите промени са плод на неговите желания, потребности и виждания за пренареждането на отношенията в политически, икономически и социален план. То ще се превърне в голямото изкупление за липсата на опозиционна биография у самопровъзгласяващите се и самоутвърждаващи се лидери на все още примитивния и неформулиран народен протест срещу дългогодишната власт, но и в онази непроницаема завеса, спусната да прикрие безплодието и неспособността на отрицателите на старото да градят ново. Прокобата на „гласността“ ще изроди сблъсъка на идеологии и визии за бъдещето на държавата в гръмогласност и ще създаде най-фалшивите и краткотрайни, но за сметка на това фатални за демократичните процеси и установяването на демократични ценности идоли. Говоренето на новородените лидери ще парализира устрема за действие на гражданите, ще канализира огромната им енергия в изпускането на парата през свирката и бавно и систематично ще унищожава вярата и надеждата им, че са в състояние да променят и подреждат живота си сами и че нещо в родината им, която искат да направят добра за себе си и семействата си държава, зависи от тях.

На старта на политическото си битие българската опозиция и българската демокрация имаха единствено виртуални измерения

**Библио.бг - платформа за електронни
книги и списания**

Чети каквото обичаш!

www.biblio.bg

